

Nd.

455. Frumvarp til laga

[240. mál]

um heilbrigðisþjónustu.

(Lagt fyrir Alþingi á 99. löggjafarþingi 1977—78).

1. gr.

- 1.1. Allir landsmenn skulu eiga kost á fullkornustu heilbrigðisþjónustu, sem á hverjum tíma eru tök á að veita til verndar andlegri, líkamlegri og félagslegri heilbrigði.
- 1.2. Heilbrigðisþjónusta tekur til hvers kyns heilsugæslu, heilbrigðiseftirlits, lækningarannsókna, lækninga í sjúkrahúsum og endurhæfingarstarfs.
- 1.3. Ráðherra heilbrigðis- og tryggingamála sér um, að heilbrigðisþjónusta sé eins góð og þekking og reynsla leyfir og í samræmi við lög og reglugerðir.

I. KAFLI

Yfirstjórn.

2. gr.

- 2.1. Heilbrigðis- og tryggingamálaráðuneytið fer með yfirstjórn heilbrigðismála.
- 2.2. Ráðuneytisstjóri stýrir ráðuneytinu undir yfirstjórn ráðherra.

3. gr.

- 3.1. Landlæknir er ráðunautur ráðherra og ríkisstjórnar um allt er varðar heilbrigðismál og annast framkvæmd tiltekinna málaflokka f. h. ráðherra samkvæmt lögum, reglum og venjum, er þar um gilda. Hann hefur eftirlit með starfi og starfsaðstöðu heilbrigðisstétta.
Aðstoðarlandlæknir skal vera landlækni til aðstoðar og staðgengill hans.
- 3.2. Landlæknir skipuleggur skýrslugerð lækna, heilbrigðisstofnana, innheimtir þær og annast útgáfu heilbrigðisskýrslna landsins í samvinnu við deildir ráðuneytis.
- 3.3. Forseti skipar landlækni. Hann skal vera sérmenntaður embættislæknir eða hafa jafngilda menntun til starfsins. Ráðherra skipar aðstoðarlandlækni og skal gera sömu kröfur um menntun hans og starfsreynslu og gert er til landlæknis.
- 3.4. Ráðherra setur reglugerð um starf og stöðu landlæknis og embættis hans að höfðu samráði við Samtök heilbrigðisstétta, læknadeild Háskóla Íslands og Læknafélag Íslands. Í reglugerðinni skal kveða á um faglegt eftirlit landlæknis með heilbrigðisstofnunum, lyfjanotkun, heilbrigðiseftirliti og sóttvarnaráðstöfunum og einnig um sérhæft starfslið til þess að sinna þeim verkefnum.
- 3.5. Landlækni er skylt að sinna kvörtunum eða kærurum, er varða samskipti almennings og heilbrigðisstétta.

4. gr.

- 4.1. Ráðuneytið annast framkvæmd mála fyrir hönd ráðherra og hefur eftirlit með því, að lögum og reglugerðum um framkvæmd heilbrigðismála sé framfylgt.

5. gr.

- 5.1. Ráðherra skal setja á stofn ráðgjafarnefnd um heilbrigðis- og almannatryggingamál: Heilbrigðisráð Íslands. Landlæknir er formaður ráðsins, en þessir aðilar tilnefna menn í það: Læknadeild Háskóla Íslands, Læknafélag Íslands, Tannlæknafélag Íslands, Hjúkrunarfélag Íslands, Samband isl. sveitarfélaga, tryggingaráð og stjórn atvinnuleysistryggingasjóðs. Samtök heilbrigðisstétta tilnefna tvo menn í ráðið og ráðherra skipar 3 menn án tilnefningar. Ráðið skal starfa án þóknunar.

- 5.2. Skipun í ráðið er til þriggja ára. Í fyrsta sinn skal þó skipa 6 fyrstöldu til fjögurra ára.
- 5.3. Ráðið er ráðgjafar- og umsagnaraðili um heilbrigðis- og almannatryggingamál. Heimilt er að skipta ráðinu í deildir eftir sérverkefnum. Ráðið setur sér starfsreglur, sem ráðherra staðfestir.
- 5.4. Ráðið skal hafa heimild til að ráða sér ritara og leita álots sérfræðinga á einstökum málum. Kostnaður við starf ráðsins skal greiddur úr ríkissjóði.

II. KAFLI

Um læknishéruð og heilbrigðismálaráð.

6. gr.

- 6.1. Landið skiptist í læknishéruð sem hér segir:
  - 6.1. 1. Reykjavíkurborg.
  - 6.1. 2. Reykjaneshérað, sem tekur yfir Gullbringu- og Kjósarsýslu, Hafnarfjarðarkaupstað, Keflavíkurkaupstað, Grindavíkurkaupstað, Garðakaupstað, Sel-tjarnarneskaupstað og Kópavogskaupstað.
  - 6.1. 3. Vesturlandshérað, sem tekur yfir Borgarfjarðarsýslu, Akraneskaupstað, Mýrasýslu, Snæfellsnes- og Hnappadalssýslu og Dalasýslu.
  - 6.1. 4. Vestfjarðahérað, sem tekur yfir Austur- og Vestur-Barðastrandarsýslur, Vestur-Ísafjarðarsýslu, Ísafjarðarkaupstað, Bolungarvíkurkaupstað, Norður-Ísafjarðarsýslu og Strandasýslu.
  - 6.1. 5. Norðurlandshérað vestra, sem tekur yfir Vestur-Húnavatnssýslu, Austur-Húnavatnssýslu, Skagafjarðarsýslu, Sauðárkrókskaupstað og Siglufjarðarkaupstað.
  - 6.1. 6. Norðurlandshérað eystra, sem tekur yfir Eyjafjarðarsýslu, Akureyrarkaupstað, Ólafsfjarðarkaupstað, Dalvíkurkaupstað, Suður-Þingeyjarsýslu, Húsa-víkurkaupstað og Norður-Þingeyjarsýslu.
  - 6.1. 7. Austurlandshérað, sem tekur yfir Norður-Múlasýslu, Seyðisfjarðarkaupstað, Suður-Múlasýslu, Neskaupstað, Eskifjarðarkaupstað og Austur-Skaftafellssýslu.
  - 6.1. 8. Suðurlandshérað, sem tekur yfir Vestur-Skaftafellssýslu, Vestmannaeyjakaupstað, Rangárvallasýslu og Árnessýslu.
- 6.2. Ráðherra skipar einn af starfandi heilsugæslulæknum héraðsins sem héraðslækni til fjögurra ára í senn; í Reykjavík borgarlækni.

7. gr.

- 7.1. Í hverju héraði skal starfa heilbrigðismálaráð.
- 7.2. Heilbrigðismálaráð skal þannig skipað að héraðslæknir er formaður ráðsins, en sveitarstjórnir héraðsins kjósa aðra ráðsmenn að loknum hverjum sveitarstjórnarkosningum. Skulu þeir kosnir úr hópi fulltrúa í stjórnnum heilsugæslustöðva eða sjúkrahúsa, og skal hver slík stofnun jafnan eiga einn fulltrúa í heilbrigðismálaráði héraðsins.
- 7.3. Verkefni heilbrigðismálaráðs eru:
  - 7.3.1. Stjórn heilbrigðismála í héraði í umboði heilbrigðisráðuneytis, landlæknis og sveitarstjórna.
  - 7.3.2. Gerð tillagna og áætlana um framgang og forgang verkefna á sviði heilbrigðismála í héraði.
  - 7.3.3. Skipulagning á starfi heilbrigðisstofnana í héraði og rekstri í þeim mæli, sem sveitarstjórnir verða ásáttar um.
  - 7.3.4. Heilbrigðiseftirlit í héraði í þeim mæli sem sveitarstjórnir verða ásáttar um.
  - 7.3.5. Skýrslugerð um heilbrigðismál í héraði í samræmi við kröfur heilbrigðis-yfirvalda.

7.4. Ráðherra setur reglugerð um starfsháttu heilbrigðismálaráða að fengnum tillögum landlæknis.

8. gr.

8.1. Héraðslæknir er sérstakur ráðunautur heilbrigðisstjórnar um hvað eina, er við kemur heilbrigðismálum héraðsins.

8.2. Ráðherra setur héraðslæknum erindisbréf að fengnum tillögum landlæknis.

9. gr.

9.1. Kostnaður, annar en launa- og ferðakostnaður vegna starfa heilbrigðismálaráða, greiðist úr ríkissjóði.

9.2. Kostnaður heilsugæslulækna vegna héraðslæknisstarfa greiðist úr ríkissjóði.

9.3. Ráðherra setur með reglugerð, að fengnu álitum landlæknis og viðkomandi heilbrigðismálaráðs, ákvæði um starfsaðstöðu héraðslæknis svo og starfslið.

10. gr.

10.1. Um laun heilsugæslulækna, sem jafnframt eru héraðslæknar, fer eftir launasamningum fjármálaráðuneytis og L.Í. á hverjum tíma.

III. KAFLI

Um heilsugæslu.

11. gr.

11.1. Heilsugæsla merkir í þessum lögum heilsuverndarstarf og allt lækningastarf, sem unnið er vegna heilbrigðra og sjúkra, sem ekki dveljast í sjúkrahúsum.

12. gr.

12.1. Setja skal á stofn heilsugæslustöðvar til þess að annast heilsugæslu samkvæmt lögum þessum.

12.2. Þar sem aðstæður leyfa, skal heilsugæslustöð vera í starfstengslum við sjúkrahús og þá ávallt rekin sem hluti af því, og í sömu byggingu, sé þess kostur.

12.3. Þar sem sjúkrahús er fyrir og afráðið er, að stofna skuli heilsugæslustöð, skal byggja stöðina í starfstengslum við sjúkrahúsið, þannig að þjónustudeildir og starfslið nýtist fyrir hvort tveggja.

12.4. Þar sem afráðið verður samkvæmt lögum þessum að reisa heilsugæslustöð og ekki er sjúkrahús á staðnum fyrir, skal kanna þörf héraðsins (umdæmisins) fyrir sjúkrahús, sbr. 33. gr., og hvort þörf sé fullnægt, einkum hvað viðvíkur hjúkrunar- og endurhæfingarheimilum, og haga framkvæmdum í samræmi við það.

13. gr.

13.1. Heilsugæslustöðvar geta verið með þrennu móti: Heilsugæslustöð 2 (H 2), þar sem starfa tveir læknar hið minnsta ásamt öðru starfsliði skv. reglugerð. Heilsugæslustöð 1 (H 1), þar sem starfar einn læknir ásamt öðru starfsliði skv. reglugerð.

Heilsugæslustöð (H), þar sem starfar hjúkrunarfræðingur eða ljósmóðir og læknir hefur móttöku sjúklinga reglubundið. Heilsugæslustöð (H) skal stjórnunarlega heyra undir næstu heilsugæslustöð 1 eða heilsugæslustöð 2.

Ráðherra getur ákveðið að læknir, hjúkrunarfræðingur eða ljósmóðir hafi reglulega móttöku á stað utan heilsugæslustöðva, sé aðstaða til þess að mati héraðslæknis og landlæknis.

13.2. Starfslið heilsugæslustöðvar getur að hluta verið sameiginlegt með annarri heilbrigðisstofnun í starfstengslum við stöðina.

13.3. Lyfjaútibú eða lyfjaútsala samkvæmt 43. og 44. gr. lyfsölulaga eða lyfjasala undir eftirliti lækna stöðvarinnar skal jafnan vera á heilsugæslustöð, ef lyfjabúð er ekki á staðnum.

Ráðherra getur ákveðið að lyfjabúð skuli vera í heilsugæslustöð.

14. gr.

14.1. Heilsugæslustöðvar skulu vera í héruðum skv. 6. gr. Héruðum skal skipt í heilsugæsluumdæmi, og skulu stöðvar innan sama umdæmis hafa samstarf og veita hver annarri aðstoð og þjónustu, eftir því sem við verður komið. Heilsugæsluumdæmi og heilsugæslustöðvar skulu vera í héruðum svo sem hér greinir:

14.2. REYKJAVÍKURHÉRAÐ.

Staðarval heilsugæslustöðva og fyrirkomulag um samvinnu stöðva innan héraðsins verði ákveðið af borgarstjórn í samráði við héraðslækni og staðfest af ráðherra.

14.3. VESTURLANDSHÉRAÐ.

1. Akranesumdæmi.

1) Akranes H 2, starfssvæði Akraneskaupstaðar, Hvalfjarðarstrandarhreppur, Skilmannahreppur, Innri-Akraneshreppur og Leirár- og Melahreppur.

2. Borgarnesumdæmi.

1) Borgarnes H 2, starfssvæði Borgarneshreppur, Borgarhreppur, Álftaneshreppur, Hraunhreppur, Kolbeinsstaðahreppur, Eyjahreppur, Andakílsahreppur, Skorradalshreppur, Lundarreykjadalshreppur, Reykholtsdalshreppur, Hálsahreppur, Hvítársíðahreppur, Þverárhlíðahreppur, Norðurárdalshreppur og Stafholtstungnahreppur.

2) Kleppjárnsreykir H.

3. Ólafsvíkumumdæmi.

1) Ólafsvík H 2, starfssvæði Ólafsvíkurhreppur, Fróðárhreppur, Staðarsveit, Breiðuvíkurhreppur og Neshreppur.

2) Hellissandur H.

4. Stykkishólsumdæmi.

1) Stykkishólmur H 2, starfssvæði Helgafellssveit, Stykkishólmshreppur, Skógarstrandarhreppur, Miklaholtshreppur og Eyrarsveit.

2) Grundarfjörður H.

3) Búðardalur H 2, starfssvæði Hörðudalshreppur, Miðdalahreppur, Haukadalshreppur, Laxárdalshreppur, Hvanmshreppur, Fellsstrandarhreppur, Klofningshreppur, Skarðshreppur og Saurbæjarhreppur.

14.4. VESTFJARÐAHÉRAÐ.

1. Patreksfjarðarumdæmi.

- 1) Patreksfjörður H 2, starfssvæði Barðastrandarhreppur, Rauðasandshreppur, Patrekshreppur, Tálknafjarðarhreppur, Ketildalahreppur og Suðurfjarðahreppur.
- 2) Bíldudalur H.

2. Ísafjarðarumdæmi.

- 1) Ísafjörður H 2, starfssvæði Ísafjarðarkaupstaður, Suðureyrarhreppur, Súðavíkurhreppur, Ögurhreppur, Reykjarfjarðarhreppur, Nauteyrarhreppur, Snæfjallahreppur, Grunnavíkurhreppur og Sléttuhreppur.
- 2) Suðureyri H.
- 3) Súðavík H.
- 4) Reykjanesskóli H.
- 5) Þingeyri H 1, starfssvæði Þingeyrarhreppur, Mýrahreppur og Auðkúluhreppur.
- 6) Flateyri H 1, starfssvæði Mosvallahreppur og Flateyrarhreppur.
- 7) Bolungarvík H 1, starfssvæði Bolungarvíkurkaupstaður.

3. Hólmavíkurumdæmi.

- 1) Hólmavík H 1, starfssvæði Árneshreppur, Kaldrananeshreppur, Hrófbergshreppur, Hólmavíkurhreppur, Kirkjubólshreppur, Fellshreppur, Óspaks-eyrarhreppur, Bæjarhreppur, Geiradalshreppur, Reykhólahreppur, Gufudalshreppur, Múlahreppur og Flateyjarhreppur.
- 2) Árnes H.
- 3) Reykhólar H.

14.5. NORÐURLANDSHÉRAÐ VESTRA.

1. Hvammstangaumdæmi.

- 1) Hvammstangi H 2, starfssvæði Staðarhreppur, Fremri-Torfustaðahreppur, Ytri-Torfustaðahreppur, Hvammstangahreppur, Kirkjuhvammshreppur, Þverárhreppur og Þorkelshólshreppur.

2. Blönduósumdæmi.

- 1) Blönduós H 2, starfssvæði Áshreppur, Sveinsstaðahreppur, Torfulækjarhreppur, Blönduóshreppur, Svínavatnshreppur, Bólstaðarhlíðarhreppur, Engihlíðarhreppur, Vindhælishreppur, Höfðahreppur og Skagahreppur.
- 2) Skagaströnd H.

3. Sauðárkróksumdæmi.

- 1) Sauðárkrókur H 2, starfssvæði Skefilssstaðahreppur, Skarðshreppur, Sauðárkrókskaupstaður, Staðarhreppur, Seiluhreppur, Lýtingsstaðahreppur, Akrahreppur, Rípurhreppur, Viðvíkurhreppur, Hólahreppur, Hofshreppur, Hofsóshreppur og Fellshreppur.
- 2) Hofsós H.

4. Siglufjarðarumdæmi.

- 1) Siglufjörður H 2, starfssvæði Siglufjarðarkaupstaður, Haganeshreppur og Holtshreppur.

14.6. NORÐURLANDSHÉRAÐ EYSTRÁ.

1. Dalvíkurumdæmi.

- 1) Dalvík H 2, starfssvæði Dalvíkurkaupstaður, Svarfaðardalshreppur, Árskógshreppur og Hríseyjarhreppur.
- 2) Hrísey H.
- 3) Ólafsfjörður H 1, starfssvæði Ólafsfjarðarkaupstaður.

2. Akureyrarumdæmi.

- 1) Akureyri H 2, starfssvæði Akureyrarkaupstaður, Grímseyjarhreppur, Arnarneshreppur, Skriðuhreppur, Öxnadalshreppur, Glæsibæjarhreppur, Hrafnagilshreppur, Saurbæjarhreppur, Öngulsstaðahreppur, Svalbarðsstrandarhreppur, Grýtubakkahreppur og Hálsahreppur.
- 2) Grenivík H.

3. Húsavíkurumdæmi.

- 1) Húsavík H 2, starfssvæði Aðaldælahreppur, Húsavíkurkaupstaður, Tjörneshreppur, Flateyjarhreppur, Ljósavatnshreppur, Bárðdælahreppur, Reykjahreppur, Reykdælahreppur, Skútustaðahreppur, Kelduneshreppur, Öxarfjarðahreppur, Fjallahreppur og Presthólahreppur.
- 2) Laugar H.
- 3) Reykjahlíð H.
- 4) Stórutjarnir H.
- 5) Kópasker H 1.

4. Þórshafnarumdæmi.

- 1) Þórshöfn H 2, starfssvæði Svalbarðshreppur, Þórshafnarhreppur, Sauðaneshreppur og Raufarhafnarhreppur.

14.7. AUSTURLANDSHÉRAÐ.

1. Egilsstaðaumdæmi.

- 1) Egilsstaðir H 2, starfssvæði Hlíðahreppur, Jökuldalshreppur, Hróarstunguhreppur, Fellahreppur, Fljótsdalshreppur, Eiðahreppur, Vallahreppur, Egilsstaðahreppur, Skriðdalshreppur, Hjaltastaðahreppur og Borgarfjarðahreppur.
- 2) Borgarfjörður eystri H.
- 3) Seyðisfjörður H 1, starfssvæði Seyðisfjarðarkaupstaður, Seyðisfjarðahreppur og Loðmundarfjarðahreppur.
- 4) Vopnafjörður H 1, starfssvæði Vopnafjarðahreppur og Skeggjastaðahreppur.

2. Norðfjarðarumdæmi.

- 1) Neskaupstaður H 2, starfssvæði Mjóafjarðahreppur, Neskaupstaður og Norðfjarðahreppur.
- 2) Eskifjörður H 1, Eskifjarðarkaupstaður, Helgustaðahreppur, Reyðarfjarðahreppur og suðurbyggð Reyðarfjarðar.
- 3) Reyðarfjörður H.
- 4) Fáskrúðsfjörður H 1, starfssvæði Fáskrúðsfjarðahreppur að undantekinni suðurbyggð Reyðarfjarðar, Búðahreppur og Stöðvarhreppur.
- 5) Stöðvarfjörður H.

3. Hafnarumdæmi.

- 1) Höfn H 2, starfssvæði Bæjarhreppur, Hafnarhreppur, Nesjahreppur, Mýrahreppur, Borgarhafnarhreppur og Hofshreppur.
- 2) Djúpivogur H 1, starfssvæði Beruneshreppur, Búlandshreppur, Geithellnahreppur og Breiðdalshreppur.
- 3) Breiðdalsvík H.

14.8. SUÐURLANDSHÉRAÐ.

1. Víkurumdæmi.

- 1) Vík í Mýrdal H 1, starfssvæði Hvammshreppur, Dyrhólahreppur og Austur-Eyjafjallahreppur.
- 2) Kirkjubæjarklaustur H 1, starfssvæði Hörglandshreppur, Kirkjubæjarhreppur, Skaftártunguhreppur, Leiðvallarhreppur og Álftavershreppur.

2. Rangárvallaumdæmi.

- 1) Hvolsvöllur H 1, starfssvæði Vestur-Eyjafjallahreppur, Austur-Landeyjahreppur, Vestur-Landeyjahreppur, Fljótshlíðarhreppur og Hvolhreppur.
- 2) Hella H 1, starfssvæði Rangárvallahreppur, Landmannahreppur, Holtahreppur, Ásahreppur og Djúparhreppur.

3. Árnesumdæmi.

- 1) Laugarás H 2, starfssvæði Gnúpverjahreppur, Hrunamannahreppur, Skeiðahreppur, Biskupstungnahreppur, Grímsneshreppur og Laugardalshreppur.
- 2) Laugarvatn H.
- 3) Selfoss H 2, starfssvæði Villingaholtshreppur, Hraungerðishreppur, Gaulverjabæjarhreppur, Sandvíkurhreppur, Selfosshreppur, Grafningshreppur, Eyrarbakkahreppur og Stokkseyrarhreppur.
- 4) Eyrarbakki H.
- 5) Hveragerði H 2, starfssvæði Ölfushreppur, Hveragerðishreppur og Selvogshreppur.
- 6) Þorlákshöfn H.

4. Vestmannaeyjaumdæmi.

- 1) Vestmannaeyjar H 2, starfssvæði Vestmannaeyjar.

14.9. REYKJANESHÉRAÐ.

1. Keflavíkurumdæmi.

- 1) Keflavík H 2, starfssvæði Keflavíkurkaupstaður, Njarðvíkurkaupstaður, Hafnahreppur, Grindavíkurkaupstaður, Miðneshreppur og Gerðahreppur.
- 2) Grindavík H.
- 3) Sandgerði H.
- 4) Gerðar H.

2. Hafnarfjarðarumdæmi.

- 1) Hafnarfjörður H 2, starfssvæði Vatnsleysustrandarhreppur og Hafnarfjarðarkaupstaður.
- 2) Garðabær H 2, starfssvæði Garðakaupstaður og Bessastaðahreppur.

3. Kópavogsumdæmi.

- 1) Kópavogur H 2, starfssvæði Kópavogskaupstaður.

4. Mosfellsumdæmi.

- 1) Reykjalundur H 2, starfssvæði Þingvallahreppur, Mosfellshreppur, Kjalar-neshreppur og Kjósarhreppur.

5. Seltjarnarnesumdæmi.

- 1) Seltjarnarnes H 2, starfssvæði Seltjarnarneskaupstaður.
- 14.10. Þrátt fyrir framangreinda skiptingu og þar til öðruvísi verður ákveðið, skal heilsugæslustöð í Stykkishólmi þjóna Flateyjarhreppi, heilsugæslustöð í Búðardal sjá um lækningarmóttöku á Reykhólum og heilsugæslustöð á Þórshöfn þjóna Skeggjastaðahreppi.
- 14.11. Þar sem þrjú lækningar eða fleiri eru starfandi á heilsugæslustöð getur ráðherra ákveðið að fengnum tillögum landlæknis og heilbrigðisráðs að einn þeirra skuli hafa tímabundna búsetu á heilsugæslustöð (H) í sama umdæmi, enda sé starfs- og húsnæðisaðstaða þar viðunandi að mati landlæknis og héraðslæknis, og sérstök staðarleg rök mæli með slíkri skipan.

15. gr.

- 15.1. Flokkun stöðva samkv. 14. gr. er ráðherra heimilt að breyta með reglugerð, ef aðstæður breytast svo, að þess sé talin þörf.

16. gr.

- 16.1. Þrátt fyrir skiptingu landsins milli heilsugæslustöðva, svo sem rakið er í 14. gr., skulu íbúar einstakra sveitarfélaga og byggðarlaga jafnan eiga rétt á að leita lækningshjálpar til þeirrar heilsugæslustöðvar eða lækningarmóttöku, sem þeir eiga auðveldast með að ná til hverju sinni.

17. gr.

- 17.1. Ráða skal hjúkrunarfræðinga og ljósmæður til starfa við heilsugæslustöðvar. Þær skulu skipaðar af ráðherra og taka laun úr ríkissjóði.
- 17.2. Stefnt skal að því að hjúkrunarfræðingar á heilsugæslustöðvum hafi sérmenntun í heilsuvernd, ljósmóðurfræði eða öðru framhaldsnámi hjúkrunarfræðinga.
- 17.3. Heimilt er að ráða hjúkrunarforstjóra að þeim heilsugæslustöðvum, þar sem starfsemin er svo umfangsmikil, að heilbrigðismálaráð telji þess þörf.
- 17.4. Ráðherra setur hjúkrunarforstjórurum erindisbréf, þar sem nánar er kveðið á um réttindi þeirra og skyldur.

18. gr.

- 18.1. Kostnaður við byggingu og búnað heilsugæslustöðva, svo og vegna aðstöðu til móttöku sjúklinga utan stöðva greiðist 85% úr ríkissjóði, en að 15% af viðkomandi sveitarfélögum.
- 18.2. Íbúðarhúsnæði lækna, hjúkrunarfræðinga og ljósmæðra telst hluti stöðvanna utan Stór-Reykjavíkursvæðisins og Akureyrar.
- 18.3. Ríkissjóður og sveitarfélög eru eigendur heilsugæslustöðva í hlutfalli við fjárframlög, sbr. 18.1.

19. gr.

- 19.1. Á heilsugæslustöð eða í tengslum við hana skal veita þjónustu eftir því sem við á svo sem hér segir:
- 1) Almenn lækniþjónusta, vaktþjónusta og vitjanir til sjúklinga.
  - 2) Lækningarannsóknir.
  - 3) Sérfræðileg lækniþjónusta, tannlækningar og endurhæfing.
  - 4) Hjúkrun í heimahúsum.
  - 5) Heilsuvernd. Aðalgreinar heilsuverndar eru:
    - 5.1. Mæðravernd.
    - 5.2. Ungbarna- og smábarnavernd.
    - 5.3. Heilsugæsla í skólum.
    - 5.4. Berklavarnir.
    - 5.5. Kynsjúkdómavarnir.
    - 5.6. Geðvernd, áfengis- og aðrar fíkniefnavarnir.
    - 5.7. Sjónvernd.
    - 5.8. Heyrnarvernd.
    - 5.9. Heilsuvernd aldraðra.
    - 5.10. Hópskoðanir og skipulögð sjúkdómavernd.
    - 5.11. Félagsráðgjöf.
    - 5.12. Umhverfisheilsuvernd.
    - 5.13. Atvinnusjúkdómavarnir.
- Ráðherra getur ákveðið að heilbrigðiseftirlit hafi aðstöðu á heilsugæslustöð.
- 19.2. Ráðherra setur með reglugerð ákvæði um stærð heilsugæslustöðvar og fyrirkomulag, lækna fjölda og annað sérmenntað starfslið, tækjabúnað og starfsháttu og fyrirkomulag heilsuverndarstarfs á hverjum stað, þar á meðal um móttöku sjúklinga utan stöðva. Ráðherra getur með reglugerð ákveðið að fjölga stöðvum í umdæmum að höfðu samráði við landlækni og hlutaðeigandi heilbrigðismálaráð.
- 19.3. Ráðherra setur læknum, sem starfa á heilsugæslustöð erindisbréf að fengnum tillögum landlæknis.

20. gr.

- 20.1. Rekstrarkostnaður heilsugæslustöðva annar en launakostnaður fastráðinna lækna, tannlækna, hjúkrunarfræðinga og ljósmæðra greiðist af viðkomandi sveitarfélögum. Viðhalds- og endurnýjunarkostnaður fasteigna og tækja greiðist að jöfnu af hvorum aðila, ríkissjóði og sveitarfélögum.

21. gr.

- 21.1. Stjórn heilsugæslustöðva, H 1 og H 2, skal þannig skipuð að starfslið stöðvarinnar kýs einn mann en tveir skulu kosnir af hlutaðeigandi sveitarstjórnnum. Kjörtímabil stjórnna heilsugæslustöðva er hið sama og sveitarstjórnna.
- 21.2. Þegar heilsugæslustöð er í starfstengslum við sjúkrahús, fer sjúkrahússtjórn, sbr. 30. gr. með stjórn allrar stofnunarinnar. Læknaráð og starfsmannaráð skulu vera sameiginleg fyrir alla stofnunina. Séu fleiri en ein stöð í sama sveitarfélagi, skulu þær vera undir sameiginlegri stjórn. Í Reykjavík skal Heilbrigðismálaráð fara með stjórn stöðva.
- 21.3. Séu tveir eða fleiri lækna á heilsugæslustöð, skal stofna læknaráð. Formaður þess er jafnframt yfirlæknir stöðvarinnar.

22. gr.

- 22.1. Læknar og tannlæknar, sem starfa við heilsugæslustöðvar, skulu skipaðir af ráðherra. Þeir skulu taka laun með tvennu móti:
- a) Föst laun fyrir gegningarskyldu, vaktþjónustu, heilsuverndarstarf og ráðgjafarþjónustu við heilbrigðiseftirlit svo og skólatannlækningar.
  - b) Laun samkvæmt samningi stéttarfélaga lækna og tannlækna og Tryggingastofnunar ríkisins fyrir almenn læknisstörf og almennar tannlækningar.

IV. KAFLI
Um sjúkrahús.

23. gr.

- 23.1. Sjúkrahús er í lögum þessum hver sú stofnun, sem ætluð er sjúku fólki til dagvistunar eða fullrar vistunar og þar sem læknishjálp, hjúkrun og allur aðbúnaður er í samræmi við það, sem þessi lög og reglugerðir þar að lútandi krefjast.

24. gr.

- 24.1. Sjúkrahús skiptast í eftirfarandi flokka eftir tegund og þjónustu:
1. Svæðissjúkrahús er sjúkrahús, sem eitt sér eða í samvinnu við önnur veitir sérfræðiþjónustu í öllum eða nær öllum greinum læknisfræði, sem viðurkenndar eru hérlendis og hefur aðgang að stoðdeildum og rannsóknardeildum til þess að annast þetta hlutverk.
  2. Deildasjúkrahús er sjúkrahús, sem veitir sérhæfða meðferð í helstu greinum lyflækisfræði, skurðlækisfræði og geðsjúkdómafræði og hefur aðgang að stoðdeildum til að rækja það starf, svo sem röntgendeild, svæfingadeild, rannsóknadeild og endurhæfingardeild.
  3. Almenn sjúkrahús er sjúkrahús, sem ekki hefur sérdeildir, en hefur á að skipa sérfræðingum eða almennum lækunum og tekur við sjúklingum til rannsóknar og meðferðar, en hefur einnig aðstöðu til vistunar langlegu-sjúklinga.
  4. Hjúkrunar- og endurhæfingarheimili er vistheimili fyrir sjúklinga, sem búið er að sjúkdómsgreina, en þarfnast meðferðar, sem hægt er að veita utan almennra og sérhæfðra sjúkrahúsa.
  5. Sjúkraskýli er húsrými í heilsugæslustöð eða annars staðar sem eingöngu er ætlað til gæslu eða athugunar sjúklinga um skamman tíma.
  6. Vinnu- og dvalarheimili eru stofnanir, sem taka til vistunar geðsjúklinga, drykkjusjúklinga, líkamlega bæklaða eða fávita, til dvalar eða starfs.
  7. Gistiheimili er dvalarstaður sjúklinga, sem eru til meðferðar á öðru sjúkrahúsi, en geta eigi dvalist í heimahúsum.
- 24.2. Ráðherra setur með reglugerð nánari ákvæði um flokkun sjúkrahúsa samkvæmt þessari grein, að höfðu samráði við Landssamband sjúkrahúsa, og ákveður jafnframt starfssvið og verkaskiptingu þeirra sjúkrahúsa, er starfa við gildistöku laganna. Þó skal í þeirri reglugerð ákveðið, að í hverju lækni-héraði skuli vera a. m. k. eitt sjúkrahús samkvæmt tölulíð 2 í 24.1., með þeim deildum, sem þar eru taldar og við verður komið.

25. gr.

- 25.1. Þegar bygging eða starfræksla nýs sjúkrahús er ákveðin, skal starfssvið þess ákveðið í samræmi við ákvæði 24. greinar.

26. gr.

- 26.1. Enginn má setja á stofn eða reka undir neinu nafni sjúkrahús samkv. 24. gr., nema með leyfi ráðherra. Sama máli gegnir um hvers konar aðra starfsemi, sem talin er vera í lækningaskyni.
- 26.2. Sama máli gegnir um allar meiri háttar breytingar á húsakynnum og starfsemi slíkra stofnana.

27. gr.

- 27.1. Beiðni til ráðherra um rekstrarleyfi samkvæmt 26. gr. skulu fylgja upplýsingar um verkssvið stofnunar, hvar henni er ætlaður staður, uppdrættir af byggingum, lóðum og umhverfi og afstöðu til nágrennis, ásamt lýsingu á húsa-

kynnum. Enn fremur fylgi greinargerð um eigendur stofnunar og fjárhags-
ástæður og loks skýrsla um starfsáætlun, um stjórn, starfsfólk og rekstrar-
fyrirkomulag, hve mörgum sjúklingum stofnun þessari er ætlað að sinna eða
hve mörgum vistmönnum að anna og með hvaða kjörum.

- 27.2. Ráðherra veitir því aðeins leyfið, að stofnunin fullnægi heilbrigðiskröfum og
ætla megi að hún geti leyst verkefni sitt á viðunandi hátt. Ætíð skal leita
álits viðkomandi héraðslæknis á nauðsyn og gagnsemi stofnunar.

28. gr.

- 28.1. Heilbrigðisyfirvöld skulu eiga greiðan aðgang til eftirlits að stofnunum, sem
um ræðir í þessum lögum.

29. gr.

- 29.1. Við hvert sjúkrahús samkvæmt 24. gr. skal starfa sérstakur yfirlæknir og
hjúkrunarforstjóri.
29.2. Á svæðis- og deildasjúkrahúsum skulu vera yfirlæknar sérgreina og hjúkrunar-
stjórar deilda. Yfirlæknir (forstöðumaður) sérdeilda ber ábyrgð á lækningum,
sem þar fara fram. Hann skal hafa eftirlit með starfsemi deildarinnar og
stuðla að því að hún sé ávallt sem hagkvæmust og markvissust. Hjúkrunar-
stjóri skipuleggur hjúkrun á deildinni í samráði við hjúkrunarforstjóra og ber
ábyrgð á henni.

Yfirlæknir sjúkrahúss og hjúkrunarforstjóri eru til andvara stjórn sjúkra-
hússins um öll málefni, er varða áætlanir, skýrslugerð og rekstrarákvarðanir.

- 29.3. Formaður lækna ráðs svæðis- og deildasjúkrahúss skal vera yfirlæknir allrar
stofnunarinnar nema stjórn sjúkrahúss ákveði annað. Hann kemur fram út á við
sem læknisfróður forsvarsmaður þess en í samráði við yfirlækna sérdeilda
annars vegar og sjúkrahússtjórn og lækna ráð sjúkrahússins hins vegar.
29.4. Ráðherra setur með reglugerð nánari ákvæði um starfslið sjúkrahúsa í sam-
ræmi við starfssvið þeirra.

30. gr.

- 30.1. Sjúkrahús þau, er ríkið á eða starfrækir skulu vera undir yfirstjórn sjúkra-
húsmáladeildar ráðuneytis en stjórn þeirra að öðru leyti falin 5 manna stjórn-
arnefnd. Nefndin skal skipuð þannig, að starfsmannaráðs ríkisspítala, sbr.
32.3. gr., tilnefni 2 menn, en ráðherra skipar 3 án tilnefningar og einn
þeirra formann. Nefndin er skipuð til 4 ára, þó þannig að aldrei gangi nema
3 úr nefndinni í einu.
30.2. Sjúkrahúsum sveitarfélaga skal stjórnað af 5 manna stjórnnum. Starfsmanna-
ráð sjúkrahúsa kjósa 2 menn í stjórn og hlutaðeigandi sveitarstjórn eða stjórnir
3. Þegar um einkasjúkrahús eða sjálfseignarstofnun er að ræða, kys starfs-
mannaráð 1 stjórnarmann, viðkomandi sveitarstjórn 1, en eigendur eða stjórn
sjálfseignarstofnunar 3.
30.3. Yfirlæknum og hjúkrunarforstjórum sjúkrahúsa skal heimilt að sitja stjórnar-
fundi og hafa þar tillögurétt og málfrelsi. Sama máli gegnir um annað starfs-
lið er sinnir sjálfstæðum og sérhæfðum verkefnum, þegar þau mál eru á
dagskrá.
30.4. Stefnt skal að því að ráða sérmenntaða sjúkrahússtjóra sem framkvæmda-
stjóra allra stærri sjúkrahúsa.
30.5. Sjúkrahússtjórnir skulu gera þróunar- og rekstraráætlanir fyrir sjúkrahúsin
og einstakar skipulagsheildir þeirra. Slík áætlanagerð skal ávallt vera gerð
a. m. k. 4 ár fram í tímann en vera í árlegri endurskoðun og unnin í nánú
samstarfi við forstöðumenn deilda og hjúkrunarstjóra sérdeilda sjúkrahúsa-
anna. Áætlanir þessar skulu sendar heilbrigðismálaráðum til umsagnar og
ráðuneyti til staðfestingar.

31. gr.

- 31.1. Ráðherra skipar 3 lækna í nefnd, er metur hæfni umsækjenda um stöðu landlæknis, stöður yfirlækna, sérfræðinga, héraðslækna og lækna heilsugæslustöðva. Nefndin skal þannig skipuð: 1 tilnefndur af Læknafélagi Íslands, 1 tilnefndur af læknadeild Háskóla Íslands og landlæknir og er hann jafnframt formaður nefndarinnar. Sömu aðilar tilnefni varamenn. Nefndin skal skipuð til þriggja ára. Umsögn nefndarinnar fer síðan til stjórnarnefndar viðkomandi sjúkrahúsa og heilsugæslustöðva. Þegar um er að ræða stöður yfirlækna og sérfræðinga, hefur nefndin heimild til að kveðja 2 sérfræðinga sér til ráðuneytis. Nefndin skal hafa skilað rökstuddu álitni innan sex vikna, frá því að umsóknarfresti lauk.
- 31.2. Yfirlæknar við sjúkrahús ríkisins og aðrar heilbrigðisstofnanir skulu skipaðir af ráðherra að fenginni umsögn nefndar sbr. 31.1. og stjórnarnefndar sbr. 30.1. sbr. þó 21. gr. Um ráðningarkjör yfirlækna fer eftir samningum milli stéttarfélags lækna og viðkomandi stofnana eða samningum um kjör opinberra starfsmanna.
- 31.3. Yfirlæknar annarra sjúkrahúsa skulu ráðnir af viðkomandi sjúkrahússtjórn að fenginni umsögn nefndar sbr. 31.1. sbr. þó 21. gr. Þó þarf ekki að leita þeirrar umsagnar ef reglur sjúkrahúss kveða svo á, að sérfræðingar sérdeilda kjósi yfirlækni deilda úr sínum hópi til takmarkaðs tíma.
- 31.4. Ráða má eða skipa hvern þann lækni til starfa samkvæmt þessari grein, sem hæfur hefur verið talinn.
- 31.5. Hjúkrunarforstjórar sjúkrahúsa ríkisins skulu skipaðir af ráðherra að fenginni umsögn hjúkrunarráðs og viðkomandi sjúkrahússtjórnar. Hjúkrunarforstjórar annarra sjúkrahúsa skulu ráðnir að fenginni umsögn hjúkrunarráðs. Hjúkrunardeildarstjórar skulu ráðnir að fenginni umsögn hjúkrunarforstjóra.

32. gr.

- 32.1. Við öll sjúkrahús, þar sem 3 læknar eða fleiri starfa og a. m. k. 2 eru í fullu starfi, skal starfa lækna ráð. Lækna ráð skal vera stjórnendum til ráðuneytis um öll læknisfræðileg atriði í rekstri sjúkrahússins, og ber stjórnendum að leita álits lækna ráðs um allt, sem varðar læknisþjónustu sjúkrahússins.
- 32.2. Lækna ráð setja sér starfsreglur, sem sjúkrahússtjórnir staðfesta.
- 32.3. Stofna skal við sjúkrahús sérstök starfsmannaráð sjúkrahúsa, þar sem starfshópar eiga fulltrúa.
- 32.4. Með reglugerð skal kveða á um reglur fulltrúakjörs og starfsreglur starfsmannaráða.

33. gr.

- 33.1. Ráðherra lætur gera áætlun um byggingu heilbrigðisstofnana í samræmi við 14. og 24. gr. Áætlunin skal gerð í samvinnu við viðkomandi heilbrigðismálaráð, landlækni og í samráði við fjárlaga- og hagsýslustofnun. Þau umdæmi eða svæði, sem verst eru sett að því er varðar heilsugæslu og læknisþjónustu skulu hafa forgang um byggingu heilsugæslustöðva. Áætlun skal gera til 5 ára og endurskoðast árlega og færast fram við gerð fjárlaga.

34. gr.

- 34.1. Ráðuneytið sér um framkvæmd áætlunar þeirrar, er um getur í 33. gr.
- 34.2. Sveitarfélögum er skylt að taka þátt í framkvæmdum í samræmi við ákvarðanir Alþingis um fjárveitingar á hverjum tíma og annast rekstur á heilbrigðisstofnunum í samræmi við ákvæði þessara laga.
- Ráðherra getur ákveðið að ríki og sveitarfélag eða sveitarfélag reki heilbrigðisstofnun í sameiningu þyki slíkt henta. Ráðherra getur gert samkomu-

lag við aðra aðila um framkvæmdir eða rekstur heilbrigðisstofnana innan ramma áætlana 33. gr.

- 34.3. Framlag ríkissjóðs til sjúkrahúsbygginga, sem til er stofnað samkvæmt 34.2. skal vera 85% af kostnaði við byggingu og búnað.
- 34.4. Ríkissjóður og sveitarfélög eru eignaraðilar í hlutfalli við framlag til sjúkrahúsbygginga en greiða viðhald fasteigna og tækja að jöfnu.

35. gr.

- 35.1. Þau sjúkrahús í eigu sveitarfélaga eða einkaaðila, sem starfandi eru við gildistöku þessara laga, skulu í hvívetna fylgja þeim starfsreglum, er þeim verða settar. Að öðru leyti verður rekstur þeirra óbreyttur, verði ekki um annað samið milli eigenda og ríkisins.

V. KAFLI

Ýmis ákvæði.

36. gr.

- 36.1. Ráðuneytið skal í samvinnu við menntamálaráðuneytið, Háskóla Íslands, landlækni og hin ýmsu stéttarsamtök heilbrigðisstarfsmanna, eftir því sem við á, stuðla að aukinni þekkingu og endurbót á grunn- og framhaldsmenntun heilbrigðisstarfsmanna í samræmi við þarfir landsmanna á hverjum tíma. Skal það enn fremur í samvinnu við ofangreinda aðila stuðla að viðhaldsmenntun heilbrigðisstarfsmanna. Óski menntamálaráðuneytið og Háskóli Íslands eftir, skal heimilt að binda kennsluskyldu við Háskóla Íslands við ákveðnar stöður innan heilbrigðisþjónustunnar.

37. gr.

- 37.1. Ráðherra skal gera samkomulag við rannsóknastofnanir í sýkla- og veirufræði, eðlis- og efnafræði og lyfjafraði, svo að stofnanir heilbrigðiseftirlits, sem ekki reka eða hafa beinan aðgang að slíkum stofnunum, geti notið fullnægjandi rannsóknarþjónustu.
- 37.2. Verði ekki séð fyrir nefndri þjónustu með þessu móti á fullnægjandi hátt, skal ráðuneytið hafa forgöngu um lausn málsins með byggingu og starfrækslu slíkra rannsóknastofnana.

38. gr.

- 38.1. Ráðuneytið og landlæknir skulu hafa forgöngu um samvinnu þeirra aðila innanlands, sem starfa að heilbrigðis- og almannatryggingamálum. Í stjórn líknarfélaganna er þiggja styrk frá ríkissjóði og reka heilbrigðisþjónustu skal heilbrigðis- og tryggingamálaráðherra tilnefna einn stjórnarmann.
- 38.2. Ráðuneytið og landlæknir skulu í samráði við utanríkisráðuneytið sjá um samstarf á sviði þessara mála við Norðurlönd, þjóðir Evrópu og á alþjóðavettvangi.

39. gr.

- 39.1. Öll ferðalög fastaráðins starfsfólks, sem um ræðir í lögum þessum skulu vera því að kostnaðarlausu, séu þau starfsins vegna, sbr. reglur um greiðslur kostnaðar vegna ferðalaga á vegum ríkisins, nr. 199/1970.
- 39.2. Reglur um bifreiðamál ríkisins, nr. 6/1970, skulu gilda um starfsmenn í heilbrigðisþjónustu, eftir því sem við getur átt.

40. gr.

- 40.1. Heimilt er ráðuneytinu, að fenginni umsögn læknadeildar Háskóla Íslands og landlæknis að veita læknastúdentum ríkisstyrki til náms gegn skuldbindingum og læknisþjónustu í strjálbýli að loknu námi. Nánari ákvæði um styrki þessa skal setja í reglugerð.

41. gr.

- 41.1. Læknishéraðasjóðum samkv. lögum nr. 82/1970, Bifreiðalánasjóði samkv. 14. gr. laga nr. 43/1965, svo og ónotuðum fjárveitingum samkv. 15. og 16. gr. sömu laga, skal slá saman í einn sjóð, Læknishéraðasjóð, og skal ríkissjóður leggja honum til við stofnun 5 milljónir króna.
- 41.2. Hlutverk sjóðsins skal vera að bæta læknisþjónustu í dreifbýli með þeim ráðum, sem tiltæk eru hverju sinni. Ráðherra veitir lán og styrki úr sjóðnum að fengnum tillögum landlæknis.
- 41.3. Árlegar tekjur sjóðsins skulu vera þau embættislaun héraðslækna og lækna við heilsugæslustöðvar, sem ekki koma til greiðslu, vegna þess að lækna hafa ekki fengist til starfanna, og auk þess skal árlega leggja sjóðnum fé á fjárlögum.
- 41.4. Ráðherra setur sjóðnum reglugerð.

42. gr.

- 42.1. Heimilt er að tengja við ákveðnar sérfræðings- og aðstoðarlæknisstöður við ríkisspítala kvöð um störf við heilsugæslustöðvar, allt að 2 mánuðum á ári fyrir sérfræðinga og allt að 4 mánuðum fyrir aðstoðarlækna.

43. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi. Jafnframt eru úr gildi felld lög nr. 56/1973.

Ákvæði til bráðabirgða.

1. Ljóst er að uppbygging heilsugæslustöðva samkv. lögum þessum mun taka langan tíma og verða missnemma á ferð á ýmsum stöðum.
Nú eru staðir þar sem ekki hafa enn verið reistar slíkar heilsugæslustöðvar en til staðar eru læknastöðvar, sem ekki hafa fastráðið starfslið, sem tæki laun hjá ríki, en eru reknar af sveitarfélögum og/eða sjúkrasamlögum á staðnum og sinna í meginatriðum þeirri þjónustu, sem heilsugæslustöðvum er ætlað að sjá um. Telji ráðuneytið þessar stöðvar og starfsemi þeirra fullnægjandi sem bráðabirgðalausn þar til heilsugæslustöð fyrir svæðið hefur verið reist í samræmi við lög þessi skulu þær njóta viðurkenningar og fá árlega fjárframlög úr ríkissjóði, sem samsvari kaupum þess fastráðins, sérlerðs fólks, sem ráðið mundi að heilsugæslustöð á svæðinu.
2. Til þess að koma á þeirri heilbrigðisþjónustu, sem ráðgerð er skal úr ríkissjóði bjóða fram námsstyrki til heilbrigðisstarfsmanna, til þess að þeir geti aflað sérmenntunar. Námsstyrkir þessir skulu nægja fyrir skólagjöldum og dvalarkostnaði erlendis í allt að 1 ár.
3. Héraðslæknar á læknissetrum, sem leggja á niður, skulu flytjast til heilsugæslustöðva, þegar aðstaða er fengin, en ella sitja á núverandi aðsetri. Meðan lögin eru að komast til fullra framkvæmda er heimilt að ráða lækna og annað starfslið að heilsugæslustöð með búsetu og starfsstað utan stöðvar. Heimilt er ráðherra að ráða hjúkrunarfræðinga til lækna utan heilsugæslustöðva.
4. Heilsuverndarstarf skv. lögum nr. 44/1965, sbr. lög nr. 28/1957, skal haldast óbreytt frá því, sem er við gildistöku laganna, þar til heilsugæslustöðvar hafa verið skipulagðar til að annast það.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Inngangur.

Í október 1975 skipaði heilbrigðisráðherra Matthías Bjarnason nefnd, sem fékk það hlutverk að endurskoða lög um heilbrigðisþjónustu nr. 56 frá 1973.

Í nefndina voru skipaðir alþingismennirnir Sigurlaug Bjarnadóttir og Jón Helgason, Ólafur Ólafsson, landlæknir, Tómas Á. Jónasson, formaður Læknafélags Íslands og Páll Sigurðsson, ráðuneytisstjóri og var hann skipaður formaður nefndarinnar. Ritari nefndarinnar frá byrjun var Jón Ingimarsson, skrifstofustjóri.

Nefndin kom fyrst saman til fundar 28. október 1975.

Á starfstíma sínum hefur nefndin haldið rúmlega 40 fundi.

Í ársbyrjun 1976 óskaði læknadeild Háskóla Íslands eftir aðild að nefndinni og tók Þorkell Jóhannesson, prófessor, sæti í nefndinni sem fulltrúi læknadeildar í mars 1976.

Í skipunarbréfi nefndarinnar er nefndinni falið að endurskoða löggin með tilliti til þeirrar reynslu, sem af þeim er þegar fengin, en einkum er henni falið að taka til athugunar með hverju móti þau ákvæði laganna, sem enn ekki hafa tekið gildi, gætu tekið gildi sem fyrst.

Jafnframt er nefndinni falið að kanna þær tillögur, sem fram hafa komið á Alþingi um breytingar á lögnum og verið vísað til ríkisstjórnarinnar.

Nefndin í heild er sammála þeim breytingartillögum, sem hér eru lagðar fram en einstakir nefndarmenn telja sig óbundna af tillögnum.

Þar sem breytingartillögur nefndarinnar urðu allviðtækar tók hún þann kost að umskrifa löggin í heild.

Athugasemdir við einstakar greinar.

Um 1. gr.

Óbreytt frá gildandi lögum.

Um 2. gr.

Óbreytt frá gildandi lögum.

Um 3. gr.

Breytingin felst í því að ákveðið er að aðstoðarlandlæknir skuli vera staðgengill og aðstoðarmaður landlæknis og að um hann skuli gilda sömu menntunarkröfur og um landlækni. Ákvæðin hér að lútandi eru þegar í reglugerð um embætti landlæknis.

Um 4. gr.

Óbreytt frá gildandi lögum.

Um 5. gr.

Í greinina er bætt ákvæðum um að heilbrigðismálaráð Íslands skuli fá fjárveitingu til að geta sinnt starfi sínu en eins og er telur formaður það óstarfhæft vegna fjárskorts.

Um II. KAFLA

Heiti kaflans breytist í samræmi við efni hans.

Um 6. gr.

Sú breyting er gerð á 6. gr. að héraðaskipting er látin fylgja núverandi kjördæmaskipan og skipan í fræðsluumdæmi samkvæmt grunnskólalögum.

Þá er gerð sú breyting að í stað þess að skipa sérstakan héraðslækni, þá er gert ráð fyrir því að ráðherra skipi einn af starfandi læknum við heilsugæslustöð í héraðinu sem héraðslækni til fjögurra ára í senn. Ekki er gerð sérstök krafa um menntun héraðslækna eins og áður var.

Um 7. gr.

7. greinin er nýmæli frá fyrri lögum. Gert er ráð fyrir að stofnuð verði heilbrigðismálaráð í hverju héraði, og ráðið skuli kosið af sveitarstjórnnum þannig, að þar séu valdir fulltrúar úr stjórnnum heilsugæslustöðva eða sjúkrahúsa í héraðinu. Gert er ráð fyrir að héraðslæknir sé formaður ráðsins.

Í greininni er í grófum dráttum gerð grein fyrir störfum heilbrigðismálaráða en gert ráð fyrir að sérstök reglugerð sé sett um ráðin.

Um 8., 9. og 10. gr.

Í þessum greinum er fjallað nánar um héraðslækna og heilbrigðismálaráð, kostnaðarskiptingu ríkis og sveitarfélaga af þessu starfi og setningu reglugerða.

11. og 12. grein l. 56/1973 falla niður.

Um III. KAFLA

Allar greinar í þessum kafla og þeim er á eftir koma breyta um númer, þannig að 13. gr. laga nr. 56/1973 verður 11. gr., 14. gr. verður 12. gr. o. s. frv.

Um 11. gr.

Greinin er óbreytt frá gildandi lögum.

Um 12. gr.

Greinin er óbreytt miðað við gildandi lög.

Um 13. gr.

Þær breytingar eru gerðar á greininni að í stað þess að í gildandi lögum eru heilsugæslustöðvar með tvennu móti H 1 og H 2 er nú gert ráð fyrir heilsugæslustöð H þar sem hjúkrunarfræðingur eða ljósmóðir starfar en læknir hefur reglubundna móttöku.

Þá er það nýmæli í greininni að ráðherra geti ákveðið að lyfjabúð skuli vera í heilsugæslustöð þar sem slíkt er talið henta. Áður var einungis gert ráð fyrir að um gæti verið að ræða lyfjaútibú eða lyfjaútsölu í heilsugæslustöð.

Um 14. gr.

Þær breytingar, sem gerðar eru í 14. grein eru bein afleiðing þeirra breytinga, sem gerðar eru á 6. gr. og 13. gr. þ. e. að læknishéruð breytast til samræmis við 6. gr. og taldar eru upp heilsugæslustöðvar H í hverju umdæmi fyrir sig. Heilsugæslustöðvar H samkvæmt þessu eru alls 27 á landinu.

Aðrar breytingar sem gerðar eru, eru þær að Kópasker er flutt í Húsavíkurdæmi og þar sett H stöð.

Í 14. grein eru lokaákvæði, sem eru ný. Í fyrsta lagi er um að ræða ákvæði um þjónustuskyldu heilsugæslustöðva út fyrir héraðamörk þar sem þannig háttar til og í öðru lagi er heimild til ráðherra til þess að ákveða tímabundna búsetu læknis á heilsugæslustöð H.

Um 15. gr.

Greinin er óbreytt frá gildandi lögum.

Um 16. gr.

Greinin er óbreytt frá gildandi lögum.

Um 17. gr.

Greininni er breytt til samræmis við það að héraðshjúkrunarfræðingar verða ekki starfandi samkvæmt lögnum og inn í greinina kemur heimild til að ráða hjúkrunarforstjóra að heilsugæslustöðvum þegar þess telst þörf.

Um 18. gr.

Greinin er óbreytt frá gildandi lögum.

Um 19. gr.

Greinin er að mestu óbreytt frá gildandi lögum en nokkuð ýtarlegri hvað snertir heilsuverndargreinar.

Um 20. gr.

Í greininni er það nýmæli að viðhalds- og endurnýjunarkostnaður fasteigna skuli greiddast að jöfnu af ríkissjóði og sveitarfélögum. Í gildandi lögum eru ekki ótvíræð ákvæði um þetta atriði.

Um 21. gr.

Sú breyting er hér gerð að stjórnir heilsugæslustöðva 1 og 2 eru kosnar með sama móti. Þá er það nýmæli að lækna ráð skuli vera við heilsugæslustöðvar þar sem tveir lækna eða fleiri starfa og sé formaður þess yfirlæknir stöðvarinnar svo sem er á hinum stærri sjúkrahúsum.

Um 22. gr.

Í greininni er sú ein breyting að gert er ráð fyrir heimild til þess að tannlæknir sé ráðinn til skólatannlækninga fyrir föst laun að heilsugæslustöð.

Um IV. KAFLA

Greinarnar 23—28 eru óbreyttar frá gildandi lögum, sbr. greinar 25—30 í lögum nr. 56/1973.

Um 29. gr.

Greininni er breytt á þann veg að ýtarlegri ákvæði eru um yfirlækna, hjúkrunarstjóra og hjúkrunarforstjóra.

Um 30. gr.

Tvær breytingar eru í greininni, annars vegar, felld er niður skylda yfirlækna og hjúkrunarforstjóra til að sitja stjórnarfund, hins vegar bætt inn ákvæði um skyldur sjúkrahússtjórnar til að gera þróunar- og rekstraráætlanir sem heilbrigðismálaráð héraðanna skulu fá til umsagnar og ráðuneytið til staðfestingar.

Um 31. gr.

Í greininni er lengdur sá frestur sem stöðunefnd hefur til að skila álitum úr fjórum vikum í sex, þar eð reynslan sýnir að slíkt er nauðsynlegt.

Þá er gerð sú breyting að lækna ráð er ekki lengur umsagnaraðili um yfirlæknisstöður við ríkisspítala heldur stjórnarnefnd, sama máli gegnir um yfirlækna annarra sjúkrahúsa. Sett er inn heimild til að sérfræðingar kjósi yfirlækni deilda úr sínum hópi til takmarkaðs tíma.

Þá er gerð sú breyting að gert er ráð fyrir að leitað sé umsagnar hjúkrunarráðs um stöðu hjúkrunarforstjóra sjúkrahúsa.

Um 32. gr.

Greinin er óbreytt frá gildandi lögum.

Um 33. gr.

Greininni er breytt á þann veg að í stað 10 ára áætlunar áður er nú gert ráð fyrir 5 ára áætlun og einnig er gert ráð fyrir að áætlunin sé gerð í samvinnu heilbrigðisráðuneytisins, heilbrigðismálaráða héraðanna, landlæknis og í samráði við fjárlaga- og hagsýslustofnun.

Um 34. gr.

Greininni er breytt þannig að ótvírætt er að sveitarfélög hafi skyldu til að taka þátt í framkvæmdum í samræmi við ákvarðanir Alþingis um fjárveitingar á hverjum tíma svo og að annast rekstur heilbrigðisstofnana í samræmi við ákvæði laganna.

Þá er það nýmæli í greininni að ríki og sveitarfélög greiði viðhald sjúkrahúsbygginga, þ. e. fasteigna og tækja að jöfnu en engin ótvíræð ákvæði eru í lögum um þetta atriði nú.

35. gr.—39. gr.

Greinarnar eru óbreyttar frá gildandi lögum, sbr. greinar 37—41 í lögum nr. 56/1973.

40.—43. gr.

Óbreytt frá gildandi lögum nema núgildandi 42. gr. er felld niður.

Um ákvæði til bráðabirgða.

Tekið er upp nýtt bráðabirgðaákvæði 1) sem heimilar að viðurkenna heilsugæslustöðvar í bráðabirgðahúsnæði og veita fjárframlög úr ríkissjóði vegna launa starfsfólks á þessum stöðvum eins og væru þar fullgildar heilsugæslustöðvar.

Niður er fellt fyrra bráðabirgðaákvæði 1).

Önnur ákvæði til bráðabirgða eru óbreytt frá gildandi lögum.